

Innhold

Forord	11
Språk og kildehenvisninger	14
Andre utgave	15
Kapittel 1	
Et verktøy for et bedre samfunn	17
De første innsynslovene	19
Forankring i menneskerettighetene	20
Flere former for innsyn	21
Innsyn møter personvernet.....	22
En rettighet for alle.....	25
Betyr det noe hvem som spør?	26
Viktig kontrollfunksjon	28
For mye innsyn?	29
Risikofritt å bryte loven?	30
Offentleglova og de syv justisministerne	31
Kapittel 2	
Offentleglova – journalistens beste venn	33
Forankring i Grunnloven	34
Grunnleggende om offentleglova	35
Offentleglovas formål	36
Offentleglovas virkeområde	37
Hovedregelen er JA!.....	39
Hva er et dokument?	39
Hva er privat, og hva er saksdokument?	40
Dokumentformat er viktig.....	42
Innsyn i lydlogg	42
106 kilo papir eller en minnepinne	45
Utsatt innsyn	46
Forbudt å forskjellsbehandle	46

Kan du bruke offentlig informasjon til hva du vil?	48
Hva koster det å be om innsyn?.....	49
Innsyn i en sammenstilling av informasjon fra offentlige databaser	50
Plikten til å føre journal	51
Prinsippet om merinnsyn.....	53
Unntak for resten av dokumentet.....	54

Kapittel 3

Avslag og klageprosesser	56
Taushetsplikten	58
«Kan-paragrafer» og klagemuligheter	60
Avslag angående ulike typer interne dokumenter	63
Er rettssaksdokumenter alltid unntatt?.....	64
Utenriksfeltet og forsvarshemmeligheter	65
«Unntak av omsyn til det offentlige sin forhandlingsposisjon m. m.».....	68
Innsyn i personalspørsmål og ansettelser	68
Opplysninger om kontroll saker og lovbrudd.....	69
Andre unntakshjemler	70
Hvor mye juss må man beherske?.....	72
Innsyn via domstolene	73
I retten: Innsyn i lydopptak fra spionsak	73
I retten: NRK-saken om videomateriale fra legevakten	74
I arbeidsretten for å få innsyn i lønn	74

Kapittel 4

Andre innsynsregler hos det offentlige	75
Prinsippet om møteoffentlighet.....	76
Prinsippet om åpne rettsmøter	77
Prinsippet om usladdede dommer	78
Åpne berammingslister og innsyn i bevis.....	79
Partsrettigheter ved vurdering av lukkede dører i retten.....	80
Innsyn hos Stortinget	81
Innsyn hos Riksrevisjonen	82
Innsyn etter pasient- og brukerrettighetsloven	83
Innsyn i Den norske kirke	84
Innsyn i kraftbransjen.....	86

Kapittel 5

Innsyn hos private? Bruk miljøinformasjonsloven 88

Århuskonvensjonen 88

Prinsippene i miljøinformasjonsloven 90

Kan også omfatte dokumenter 92

Veiledningsplikt og avgrensning 93

Avslag etter miljøinformasjonsloven 94

Klagemuligheten etter miljøinformasjonsloven 94

Miljøinformasjonsloven brukt i sak om interne offentlige dokumenter ... 95

Å spille «Svarteper» med miljøinformasjonsloven..... 96

Pålegger næringslivet åpenhet om miljøinformasjon 98

En russisk bitcoin-fabrikk og en NATO-øvelse 101

NRK Brennpunkt vs. Equinor 102

Hva er skismøringen laget av? 103

Dagbladet-avsløringene i 2019..... 104

Kapittel 6

Åpenhetsloven 106

Hvordan bruke åpenhetsloven 107

 Aktsomhetsvurderinger 107

 Informasjonskrav 108

 Klageadgang eller bare «tips» 109

De første erfaringene med åpenhetsloven..... 109

 Framtiden i våre hender vs. IKEA 110

 Klassekampen vs. Posten Bring..... 111

 Dagens Næringsliv vs. Statkraft 112

 Uigurer vs. OneCo 113

 Framtiden i våre hender og skoleelever vs. Lager 157 113

 Watch Media vs. Nordea 115

Behovet for evaluering 115

Kapittel 7

Personopplysningsloven og GDPR..... 117

Å få sjokk av egen handlelogg 119

Innsyn i Jehovas vitners domsutvalg 121

Kapittel 8

Innsyn på tvers av landegrensener	124
Over dammen når ingen i Norge kan svare	125
Ulike fortrinn i ulike land.....	127
En gjeng i Oslo og en narkotikasak på Sørlandet.....	128
Innsyn i Norden.....	129
Innsyn i hele verden?.....	130
Mistenkeliggjøringsmaskinene	134
Ulovlig eksport av plastavfall	135
Innsyn hos EU-institusjonene	136
Frontex-avsløringene i Middelhavet	138

Kapittel 9

Fra postjournaler i ringperm til innsyn freestyle

– et verktøy i endring	140
Postjournaler og preparerte skiløyper	142
Innsyn i SKUPs pionertid.....	142
Tre faser	143
Serbia-saken i 1993	143
De første eksperimentene med søkbare postjournaler.....	144
Søkbart for alle.....	145
Å skrive om hemmeligholdet	145
Innsyn i gammelt og nytt	146
En ny type verktøy	147
«Nigeriabåtene»	148
Bygde sin egen løypemaskin.....	149
Innsyn blir <i>mainstream</i>	150
Utenfor skisporet.....	151
VGs psykiatriavsløring	152
Flere bygger egne datasett.....	153
«Barna Norge svikter»	154
Kreativitet på krim-feltet: Å snu et nederlag i Høyesterett til seier	155
Innsyn via matpapir	156

Kapittel 10

Slik får du innsyn i praksis	157
Hvordan ber man om innsyn?.....	158
Om anonymitet	159

Innsyn i videofil til faktasjekking	159
Innsyn i bilder til illustrasjon	161
Å finne tid til innsynsarbeid	162
Slik bruker du en postjournal	163
Kvaliteten på journalene varierer	164
Hvor finner du journalene?	165
Arkivets tilgangskoder kan gi verdifull informasjon	166
Finn frem og hold oversikten	169
Tips: Test noen gode søkeord	169
Tips: Finn det første dokumentet	171
Noen andre trylleformularer til bruk i eInnsyn og Innsyn.no	172
Tips: Lag et system for å holde oversikt	174
Innsyn i offentlige dokumenter som ikke står i journalen	174
Tips: «Fullstendig saksomslag» og problemet med «nulldokumenter»	175
Åpne innsynsbegjæringer i kultursektoren	177
Nådeløs åpenhet i idretten	178
Aftenposten og reiseregningene på Stortinget	178
Innsyn i dokument som er avlevert til arkivinstitusjon	179
Innsyn og klausuleringer i arkivet	180
Finne arkivmateriale og be om tilgang	181
Innsyn i eiendomsinformasjon	182
Hyttesakene på Tjøme	183
Arkivsøk beriker hendelsesjournalistikken	184
En korrupsjonssak i Drammen	185
Gnr./bnr. og de politiske partienes penger	186
Innsyn i datasett	187
Kampen om aksjonærregisteret	188
Innsyn i foretak og stiftelser	190
Aksjeskandalene i norsk politikk	193
Offentlige innkjøp	194
Boligbyggsaken	194
Innsyn i saker om lønn og personalspørsmål	196
Vidunderlig PAI	197
Innsyn i lønn hos offentlig eide foretak	198
Innsyn i varslingssaker	198
Innsyn i helsesektoren	200
Kan du få svar når noe er taushetsbelagt?	203
En fullmakt og en amputert penis	203

Når du ikke vet hvem pasienten er	205
Pasientens innsynsrettigheter	206
Innsyn i avviksmeldinger	207
Barnevernet, UDI, Nav og skatteetaten – når det meste er taushetsbelagt... ..	210
Stavanger Aftenblads arbeid med «Glassjenta»	210
Dagbladets avsløringer om fosterhjem.....	212
NRK Brennpunkts Nav-saker	213
Nav-skandalen i 2019.....	214
Hos skatteetaten: Et innsynskrav med enorme konsekvenser	215
Innsyn på asylfeltet	217
Innsyn i asylintervju – papir og lydlogg	218
Statistikk om grupper av asylsøkere	218
Innsynsarbeid for krimjournalister	220
Innsyn i dokumenter i straffesaker	221
BT-avsløringene «Fengslenes fengsel»	222
VGs våpenavsløringer	223
Advokatavsløringen.....	224
Innsyn i dommer hos Arkivverket	224
Kan man få lese en eldre incest-dom?	225
Nye lover og nye verktøy	228
Register over reelle rettighetshavere	228
Søkbart aksjonærregister.....	230
Mer åpenhet om offentlig data.....	231
Prøv selv: Bli en innsynsjeger steg for steg.....	232
Takk	234
Litteratur	235
Nyttige nettsider	250
Sentrale lover og regler	252
Vedlegg	253
Stikkord	254